

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

Coordinació: SANSO GALIAY, CLARA MARIA

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	ATENCIÓ A LA DIVERSITAT			
Codi	100870			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària	2	TRONCAL	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Primària i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	3	TRONCAL	Presencial
	Grau en Educació Primària	2	TRONCAL	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.8		4.2
	Nombre de grups	6		5
Coordinació	SANSO GALIAY, CLARA MARIA			
Departament/s	PSICOLOGIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	<p>Classes presencials: 56 hores (aproximadament, corresponent a 14 setmanes) Treball autònom de l'estudiant: 94 hores</p> <p>Modalitat dual: Classes presencials a la universitat: 37 hores (aproximadament, corresponent a 14 setmanes) Treball autònom de l'estudiant: 94 hores</p>			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	català, castellà, anglès (grup mitjà bilingüe)			
Distribució de crèdits	Modalitat Dual: Antonio Delgado i Clara Sansó Modalitat Bilingüe: Laura Fernández i Ursula Hinostroza Modalitat Dual Tarda: Laura Fernández Modalitat CAFE: Cristina Petreñas Modalitat Doble Infantil i Primària: Ursula Hinostroza			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
DELGADO DURAN, ANTONIO	antonio.delgado@dif.udl.cat	5	
HINOSTROZA CASTILLO, URSULA	ursula.hinostroza@udl.cat	12	
PEREZ LOPERA, MARIA JOSE	mariajose.perez@udl.cat	6	
PETREÑAS CABALLERO, CRISTINA	cristina.petrenas@udl.cat	3	
SANSO GALIAY, CLARA MARIA	clara.sanso@udl.cat	5,8	

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Conèixer els principis de l'educació inclusiva.
- Conèixer les dificultats d'aprenentatge, les discapacitats, els trastorns, així com altres situacions que comportin vulnerabilitat educativa (com és el cas de la immigració) en l'alumnat durant l'etapa de 6-12 anys.
- Identificar els indicadors de risc, les característiques principals i les necessitats educatives dels escolars amb diferents capacitats, diferents ritmes d'aprenentatge, d'altres orígens, entre d'altres.
- Desenvolupar estratègies de col·laboració amb altres professionals per a l'atenció de les necessitats educatives de l'alumnat.
- Conèixer i concretar estratègies educatives que promoguin i potenciïn el desenvolupament integral de l'infant a l'etapa d'educació primària obligatòria.
- Dissenyar propostes metodològiques que permetin a l'alumnat aprendre en interacció alhora que s'atenen les seves necessitats.

Competències

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- CB1. Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- CB2. Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- CB3. Reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per a emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica

COMPETÈNCIES GENERALS

- CCG1. Fomentar els valors democràtics, amb especial incidència en els de tolerància, solidaritat, de justícia i de no violència i conèixer i valorar els drets humans.
- CG2. Conèixer la realitat intercultural i desenvolupar actituds de respecte, tolerància i solidaritat cap als diferents grups socials i culturals.
- CG3. Conèixer el dret d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, en particular mitjançant l'eliminació de la discriminació de la dona, sigui com fos la seva circumstància o condició, en qualsevol dels àmbits de la vida.
- CG4. Conèixer les mesures que garanteixin i facin efectiu el dret a la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat.
- CG5. Desenvolupar la capacitat d'analitzar críticament i reflexionar sobre la necessitat d'eliminar tota forma de discriminació, directa o indirecta, en particular la discriminació racial, la discriminació contra la dona, la derivada de l'orientació sexual o la causada per una discapacitat
- CG6. Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat. Adaptar les propostes d'aprenentatge a les evolucions culturals més significatives

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- CE2. Dissenyar, planificar i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- CE3. Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i plurilingües.
- CE5. Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin la igualtat de gènere, a l'equitat i al respecte dels drets humans que conformin els valors de la formació ciutadana

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

- CT1. Desenvolupar una adequada comprensió i expressió oral i escrita del català i del castellà.
- CT2. Desenvolupar el domini significatiu d'una llengua estrangera, especialment de l'anglès.
- CT3. Implementar noves tecnologies i tecnologies de la informació i la comunicació.
- CT5. Adquirir nocions essencials del pensament científic.
- CT6 Aplicar la perspectiva de gènere a les funcions pròpies de l'àmbit professional

Continguts fonamentals de l'assignatura

Continguts transversals

1. La inclusió educativa com a eix transversal en el disseny, planificació i posada en marxa de les propostes de prevenció i intervenció educatives.
2. El treball col·laboratiu com a eina per a una resposta educativa de qualitat i per a tots.

Continguts específics

Prevenció, detecció i atenció durant l'etapa de 6-12 anys de/d':

1. La diversitat lingüístic-cultural.
2. Les dificultats d'aprenentatge i els trastorns del llenguatge.
3. El TDAH.
4. Els trastorns de conducta.
5. El TEA.
6. Les discapacitats sensorials.
7. La discapacitat motriu.
8. La discapacitat intel·lectual.
9. Les Altes Capacitats.

Eixos metodològics de l'assignatura

Els principals eixos metodològics de l'assignatura combinen diferents estratègies d'ensenyament i aprenentatge

centrades en els estudiants: sessions de caràcter expositiu amb participació activa per part de l'alumnat i l'aprenentatge cooperatiu, entre altres. Mentre que a les classes expositives el docent és el principal responsable d'introduir part del temari que ha d'acabar dominant l'estudiant, les altres estratègies permeten activar mecanismes d'ensenyament-aprenentatge de la resta del contingut en el qual el docent adquireix el rol de guia.

Eixos metodològics generals dissenyats per a les sessions en grup gran

- Exposicions orals i multimèdia per part del docent
- Seminaris teoricopràctics amb diferents especialistes
- Debats grupals i altres pràctiques d'aula
- Anàlisis de lectures i vídeos sobre conceptes o estudis de casos
- Seguiment i valoració del procés d'aprenentatge de l'alumnat a través de la participació activa, generació de debats, entre d'altres

Eixos metodològics generals dissenyats per a les sessions en grup d'hora de pràctica i el seguiment del treball de grup

- Grups cooperatius i treball en equip
- Defensa de casos pràctics
- Anàlisi de vídeos i documents complementaris
- Participació activa i realització de debats
- Lectura de documents
- Exposicions orals
- Avaluació entre iguals

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Cronograma de continguts Primària Dual Matí

	CONTINGUTS
SETMANA 1	Presentació assignatura
SETMANES 2 i 3	Educació inclusiva, suport educatiu i xarxes de suport
SETMANES 4 i 5	Diversitat lingüística - cultural
SETMANES 6 i 7	Trastorns del llenguatge i La dislèxia
SETMANES 8, 9 i 10	TEA, TDAH i Conducta
SETMANES 11 i 12	Discapacitat visual i auditiva
SETMANA 13	Discapacitat motriu
SETMANES 14 i 15	Discapacitat intel·lectual i AC

(El cronograma podrà tenir petites variacions durant el quadrimestre)

Cronograma de continguts Primària Bilingüe

	CONTINGUTS
SETMANA 1	Presentació assignatura

SETMANES 2 i 3	Educació inclusiva, suport educatiu i xarxes de suport
SETMANES 4 i 5	Diversitat lingüístic - cultural
SETMANES 6 i 7	Trastorns del llenguatge i La dislèxia
SETMANES 8, 9 i 10	TEA, TDAH i Conducta
SETMANES 11 i 12	Discapacitat visual i auditiva
SETMANA 13	Discapacitat motriu
SETMANES 14 i 15	Discapacitat intel·lectual i AC

(El cronograma podrà tenir petites variacions durant el quadrimestre)

Cronograma de continguts Doble Titulació: infantil i primària

	CONTINGUTS
SETMANA 1	Presentació assignatura
SETMANES 2 i 3	Educació inclusiva, suport educatiu i xarxes de suport
SETMANES 4 i 5	Diversitat lingüístic - cultural
SETMANES 6 i 7	Trastorns del llenguatge i La dislèxia
SETMANES 8, 9 i 10	TEA, TDAH i Conducta
SETMANES 11 i 12	Discapacitat visual i auditiva
SETMANA 13	Discapacitat motriu
SETMANES 14 i 15	Discapacitat intel·lectual i AC

(El cronograma podrà tenir petites variacions durant el quadrimestre)

Cronograma de continguts Primària Dual Tarda

	CONTINGUTS
SETMANA 1	Presentació assignatura
SETMANES 2 i 3	Educació inclusiva, suport educatiu i xarxes de suport
SETMANES 4 i 5	Diversitat lingüístic - cultural
SETMANES 6 i 7	Trastorns del llenguatge i La dislèxia
SETMANES 8, 9 i 10	TEA, TDAH i Conducta
SETMANES 11 i 12	Discapacitat visual i auditiva

SETMANA 13	Discapacitat motriu	
SETMANES 14 i 15	Discapacitat intel·lectual i AC	

(El cronograma podrà tenir petites variacions durant el quadrimestre)

Cronograma de continguts Primària CAFE

CONTINGUTS		
SETMANA 1	Presentació assignatura	
SETMANES 2 i 3	Educació inclusiva, suport educatiu i xarxes de suport	
SETMANES 4 i 5	Diversitat lingüístic - cultural	
SETMANES 6, 7 i 8	TEA, TDAH i Conducta	
SETMANES 9 i 10	Trastorns del llenguatge i La dislèxia	
SETMANES 11 i 12	Discapacitat visual i auditiva	
SETMANA 13	Discapacitat motriu	
SETMANES 14 i 15	Discapacitat intel·lectual i AC	

(El cronograma podrà tenir petites variacions durant el quadrimestre)

Seminaris obligatoris per a tots els grups

Seminari	Dia	Lloc i hora
La Dislèxia	A determinar	Videoconferència Sakai
CRETDIC	A determinar	Videoconferència Sakai
A determinar	A determinar	Videoconferència Sakai

Cronograma de les presentacions de les evidències d'avaluació

(Les dates són provisionals. Aquestes podran variar per necessitats docents)

Evidència	Dia	Hora i lloc
Prova escrita Test	A determinar	DUAL: A determinar Bilingüe i Doble I-P: A determinar CAFE i Tarda: A determinar
Prova escrita cas pràctic	A determinar	DUAL: A determinar Bilingüe i Doble I-P: A determinar CAFE i Tarda: A determinar

Treball de grup	Treball de grup: 9 de gener 2023	Format imprès: A la bústia del docent Format PDF: Al Sakai
-----------------	----------------------------------	---

Sistema d'avaluació

L'avaluació és de caràcter contínua i formativa. Modalitat presencial.

EVIDÈNCIES D'AVALUACIÓ

- Prova escrita Tipus test 30%
- Prova escrita Cas Pràctic 30%
- Treball de grup: 40%
  - Anàlisi de la història de vida (25%)
  - Feedback (10%)
  - Defensa oral (5%)

Críteris de qualificació de les evidències d'avaluació

Prova escrita

- Identificar continguts teòrics propis treballats al llarg de la matèria.
- Resolució d'un cas pràctic

Treball de grup:

- Assistència obligatòria classes de pràctica
- Detecció de barreres, mesures inclusives i necessitats educatives
- Disseny d'una proposta educativa inclusiva
- Establir ponts entre la teoria i la pràctica

Requisits

- Les tres evidències per separat tenen dret a recuperació.
- En el cas de les proves escrites tipus test i cas pràctic es farà mitjana sempre i quan la nota mitjana de les dues sigui 5 o més. Si una de les proves escrites està suspesa amb una nota inferior a 4.5 o la mitjana de les dues no dona 5 no es farà mitjana i tindran la possibilitat de fer la recuperació de la/les prova/es suspesa/es.
- Els diferents apartats del treball de grups es valoraran per separat i la nota final serà el sumatori de les mateixes. Per poder superar l'assignatura el treball de grup ha de tenir una nota igual o superior a 5.
- Els treballs es passaran per l'eina de plagi de la UdL. En cas de que surti un percentatge igual o superior al 20% s'entendrà que el treball està plagiat i l'assignatura quedarà suspesa.
- En el treball grupal tots els membres del grup tindran la mateixa nota. En el cas de tenir el treball suspès, és obligatori que tots els membres del grup que han de recuperar el treball es presentin a la recuperació.
- L'assistència a les sessions de pràctica seran obligatòries en un 80% .En el cas dels alumnes d'educació primària bilingüe que estiguin realitzant les pràctiques a l'estranger, queden exempts d'aquest requisit.
- L'assistència als seminaris dels professionals externs és obligatòria.
- Les faltes d'ortografia penalitzen.

AVALUACIÓ PER ALS ESTUDIANTS AMB NESE

(Condicció: derivació de la UdLxTothom, certificat de discapacitat o tenir una dificultat d'aprenentatge).

El professorat de l'assignatura podrà modificar el sistema d'avaluació i la realització d'activitats presencials, i no

presencials, en funció de les NESE de cada alumne, sempre consensuat amb la "Responsable de la Inclusió al Centre" de la FEPTS o amb la UdLxTothom.

AVALUACIÓ PER ALS ESTUDIANTS AMB TREBALL, MATRICULATS EN ANTERIORS PLANS D'ESTUDIS I ES MATRICULEN PER SEGONA VEGADA A L'ASSIGNATURA

(Condicció: aprovació per part de la comissió pertinent del permís per a realitzar l'avaluació única).

L'avaluació serà de dos exàmens: un tipus test i un cas pràctic, amb un valor del 50% cadascun.

Requisits:

- Superar com a mínim una de les dues proves escrites.
- Únicament es contemplarà fer mitjana entre els dos exàmens sempre que la prova no superada obtingui una puntuació mínima de 4.5.
- A l'hora de fer la mitjana entre els dos exàmens, en el cas que una de les evidències no estigui superada, es requirirà que l'examen que sí ho estigui tingui el valor numèric suficient perquè la mitjana sigui de 5.
- Si la mitjana dels dos exàmens és inferior a 5, es farà recuperació de l'/les evidències suspeses.
- En el cas que els criteris anteriors no es compleixin, l'assignatura quedarà suspesa.

AVALUACIÓ PER ALS ESTUDIANTS DE PRIMÀRIA BILINGÜE QUE SÓN A 3r I FAN PRÀCTIQUES A L'ESTRANGER, ESTUDIANTS D'ERASMUS I ESTUDIANTS DE MOBILITAT.

(Condicció: certificació per part de la vicedegana de relacions internacionals del lloc i la durada de les pràctiques).

L'alumnat haurà de realitzar les mateixes evidències d'avaluació que la resta. La única excepció és la presencialitat a les sessions de pràctica.

Durant la seva estada es realitzarà un seguiment a distància de l'alumnat respecte al seu procés d'aprenentatge i la realització de les diferents evidències d'avaluació.

Les dates de la presentació i / o relacizaci3n de les diferents evidències d'avaluació podran ser modificades si és estrictament necessari (durada de l'estada, entre d'altres).

ALTRES SISTEMES D'AVAUACIÓ

(Condicció: valoració de la situació d'excepcionalitat).

Amb excepcionalitat es contemplarà adequar l'avaluació a certes casuístiques específiques i degudament justificades.

Bibliografia i recursos d'informació

Aguilera, A. (2004). *Introducci3n a las Dificultades del Aprendizaje*. Madrid. McGrawHill.

Ainscow, M. (2001). *Desarrollo de escuelas inclusivas*. Madrid: Narcea.

Arnaiz, P. (2003). *Educaci3n Inclusiva: una escuela para todos*. Aljibe: Archidona. Málaga.

Batshaw, M., Pellegrino, L. i Roizen, N. (2007). *Children with Disabilities*. Baltimor: Paul H. Brookes Publishing Company.

Bautista, R. (2002). *Necesidades Educativas Especiales*. Málaga: Aljibe.

Bisetto, D., Latorre, Á. i Teruel, J. (2011). *Trastornos de conducta: Estrategias de intervenci3n y casos pràcticos*. Valencia: Universitat de València.

- Byram, M.; Gribkova, B. i Starkey, H. (2002). *Developing the intercultural dimension in language teaching. A practical introduction for teachers*. Strasbourg: Council of Europe.
- Cedillo, P. (2004). *Háblame a los ojos*. Octaedro: Barcelona.
- Cedillo, P. (2009). *Mira lo que te digo*. Octaedro: Barcelona FESORD CV. 2000. Rasgos sociológicos y culturales de las Personas Sordas. FESORD
- Coelho, E. (2006). *Enseñar y aprender en escuelas multiculturales: una aproximación integrada*. Barcelona: ICE-Horsori.
- Cots, J. M.; Ibarra, A.; Irún, M.; Lasagabaster, D.; Llorca, E. i Sierra, J. M. (2010) *Plurilingüismo e interculturalidad en la escuela: reflexiones y propuestas didácticas*. Barcelona: ICE/Horsori.
- Echeita, G. (2013). Inclusión y Exclusión educativa. De nuevo "voz y quebranto". *REICE. Revista Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación*, 11(2), 99-118.
- García Sánchez, J.N. (1995). *Manual de dificultades de aprendizaje. Lenguaje, Lecto-escritura y Matemáticas*. Madrid: Narcea.
- García Sánchez, J.N. (2001). *Dificultades de aprendizaje e intervención psicopedagógica*. Madrid: Ariel
- García Sánchez, J.N. (Coord.) (2007). *Dificultades del desarrollo. Evaluación e intervención*. Madrid: Piràmide.
- Gimeno, J. (2005). Diversos però no desiguals. *Suports*, 9 (1), 23-32.
- Gómez-Zepeda, G., Petreñas, C. Sandoval, D. i Puidellívol, I. (2017). The role of the Support and Attention to Diversity Teacher (SADT) from a community-based perspective: Promoting educational success and educational inclusion for all. *Teaching and Teacher Education*, 64, 127-138
- Harlan, L. (1984). *When the Mind Hears: A History of the Deaf*. New York: Random House.
- Huete, A. (2017). Las personas con discapacidad en la escuela. Luces y sombras del proceso de inclusión educativa en España. *Revista Panorama Social*, 26, 93-108.
- Hulme, Ch. i Snowling, M.J. (2009). *Developmental Disorders of Language Learning and Cognition*. United Kingdom: Wiley-Blackwell
- Laborit, E. (1994). *El grito de la gaviota*. Seix barral. (versió original francesa: Le cri de la muette).
- Lane, H., Hoffmeister, R. i Bahan, B. (2002). *A Journey into the Deaf World*. Dawnsign: California
- Lerner, J. i Holden, J. B. (2009). *Learning Disabilities and Related Mild Disabilities: Characteristics, Teaching Strategies, and New Directions*: International edition: Belmont, CA.
- Marchesi, A., Coll, C. i Palacios, J. (2005). *Desarrollo psicológico y educación. Volumen 3. Trastornos del desarrollo y necesidades educativas especiales*. Madrid: Alianza Editorial.
- Margalit, F. (2007). *Talking Hands: What Sign Language Reveals about the Mind*. Simon & Schuster.
- Mata, F.S. (2001). *Enciclopedia psicopedagógica de necesidades educativas especiales. Volumen I*. Madrid: Ediciones Aljibe.
- Odom, S., Horner, R. y Snell, M. (2007). *Handbook of Developmental Disabilities*. Guilford Press: New York.
- Padden, C. i Humphries, T. (2005). *Inside Deaf Culture*. Harvard University Press Preston
- Puigdellívol, I., Petreñas, C., Siles, B. y Jardí, A. (2019). *Estrategias de apoyo en la escuela inclusiva. Desde una visión interactiva y comunitaria*. Barcelona: Graó
- Rigo, E. (2003). Los peligros educativos y sociales de una falta de definición conceptual: las dificultades de aprendizaje. *Bordón*, 55 (1), 41-49.

Santiuste, V. i González-Pérez, J. (2005). *Dificultades de Aprendizaje e intervención psicopedagógica*. Madrid: Editorial CCS.

Vila, R. (2006). Com podem treballar millor mab TOT l'alumnat. *Suports*, 10 (1), 41-43.